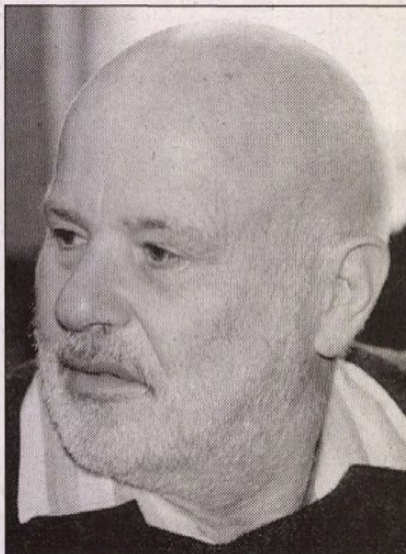

Mindig ugyanaz az ember

Eörsi István: Versdokumentumok, magyarázatokkal (1949–1956)

„Semmi közöm ahhoz a ragacos és nyúlós érzelmi katymazhoz és megcsócsált eszmei táphoz, amelyből össze-gyurmáztam ezt a rímes szöveget – semmi közöm hozzá, azonkívül, hogy én írtam.” Vélhetnének **Eörsi István** új könyve eszmei alapállásának a fenti pár sort: félszázad múltán magyarázza egykori írásait, egykori magatartását a költő, aki már régen nem azonos önmagával.

A kötet alaposabb olvasása azonban azt mutatja, hogy írójának ambíciója egészen más. Nem egyszerűen egy Saulus-Paulus történet, nem egy megtérés, egy megvilágosodás elbeszélése, megvallása a legfőbb célja. Talán még az sem egészen, amit a bevezetőben maga fogalmaz meg, hogy megvilágítsa, miként hihette el ő – s vele, hozzá hasonlóan, sokan mások – a Rajk-pert, azaz hogyan lehetett hinni abban a rendszerben, amely ezt produkálta. Az egykori versek földidézésének és mai szemmel történő elemzésének természetesen ez az egyik értelme. **Eörsi** elemzéseiből és anekdotáiból, az emlékezetéből és a forrásokból összeálló műtípusból a vakhit keletkezése és működési mecha-

nizmusa, azaz egész természetrajza bontakozik ki. Legalábbis annak, aki maga is keresztülment az elszánt hinni akarásnak azokon a csapdáin, amelyekről a kötet beszámol. Aki nem próbálta, tehát

nem került bele, s főképp még nem mászott ki valamilyen (bármilyen?) eszme-rendszer fogságából, az valószínűleg képtelen elhinni, hogy mire lehet képes a hit, illetve a hit szükségélete.

S az ilyen olvasó pláne nehezen fogja követni a szerzőt abban, amit az Utószóban igyekszik megfogalmazni, s ami éppen a Saulus-Paulus párhuzam tagadása: „mindig ugyanaz az ember menekíti magát tovább”. S tudja ezt a könyv írója is – így zárja emlékeit és elmélkedéseit: „Az én különleges történetem az általános sztorin belül úgy összegezhető, hogy a szégyenből és kétségbeesésből táplálkozó közös, nagy lázadás előtt kis lázadások sorozatát produkáltam, a saját számlámra, a nagy egyformásító hazugság sötétségében. Feltehetőleg alkati okok készítettek erre – ezért vélhetem azt, visszapillantva, hogy ugyanazt az embert látom, magamat, útban mai létezésem felé, de mások szeme elől persze eltakarhatja ezt az én apróságokból összeszövődő különlegességemet a közös éjszaka.” (*Palatinus*, 140 oldal, 1200 forint)

ZAPPE LÁSZLÓ